

**RAHVUSVAHELISE AUTOKAUBAVEOLEPINGU
KONVENTSIOON
(CMR)
PREAMBULA**

KONVENTSIOONIOSALISED,

TUNNISTADES vajadust ühtlustada kaupade rahvusvahelise autoveo lepingu tingimusi, iseäranis sellel veol kasutatavaid dokumente ja vedaja vastutust,

LEPPISID KOKKU järgmises:

I peatükk

KONVENTSIOONI KOHALDAMISALA

Artikkel 1

1. Käesolevat konventsiooni kohaldatakse igasuguse kauba autoveo lepingu suhtes, mida tehakse tasu eest sõidukiga, kui lepingus näidatud kauba vastuvõtmise koht ja kauba üleandmiseks ettenähtud koht asuvad eri riikides, millest vähemalt üks on konventsiooniosaline, olenemata lepingupoolte elukohast ja rahvusest.

2. Käesoleva konventsiooni kohaldamisel tuleb sõiduki all mõista autot, autorongi, haagist ja poolhaagist, nagu nad on määratletud 19. septembri 1949.a. Teeliikluse konventsiooni artiklis 4.

3. Käesolevat konventsiooni kohaldatakse ka siis, kui ta kohaldamisalasse kuuluvaid vedusid korraldavad riigid või valitsusasutused või organisatsioonid.

4. Käesolevat konventsiooni ei kohaldata:

- a) vedudele, millised sooritatakse kooskõlas rahvusvaheliste postikonventsioonidega;
- b) surnute vedudele;
- c) korterisisustuse vedudele ümberkolimisel.

5. Konventsiooniosalised leppisid kokku mitte muuta käesoleva konventsiooni sätteid kahe või mitme konventsiooniosalise erikokkulepetega, välja arvatud nende kohaldamisel piirivedule või lubades kasutada oma territooriumil toimuvatel vedudel saatekirju, mis tõendavad kauba käsutamiseõigust.

Artikkel 2

1. Kui kaubaga sõidukit veetakse osal teekonnal meritsi, raudteel, siseveeteed mööda või õhu teel sõidukilt kaupa ümber laadimata muudel, kui artikli 14 sätete kohaldamise juhtudel, siis kohaldatakse käesolevat konventsiooni kogu veo kohta. Kui aga tõendatakse, et kaup on läinud kaotsi, vigastatud või selle üleandmisega viivitati teise veeliigiga vedamisel ning selle põhjuseks ei olnud autovedaja tegevus või hooletus, siis autovedaja vastutust ei määrata kindlaks mitte käesoleva konventsiooniga, vaid selliselt, nagu määratakse kindlaks teise veoliigi vedaja vastutus, kui saatja sõlminuks kaubaveolepingu teise veoliigi vedajaga vastavalt selle veoliigi seaduse imperatiivsetele normidele kauba veo kohta. Kui aga sellised imperatiivsed normid puuduvad, siis määratakse autovedaja vastutus kindlaks käesoleva konventsiooniga.

2. Kui autovedaja korraldab vedusid ka teise veeliigiga, siis määratakse ka tema vastutus kindlaks käesoleva artikli punkti 1 kohaselt, nagu toiminuks autovedajana ja teise veoliigi vedajana kaks eri isikud.

II peatükk

VEDAJA VASTUTUS TEISTE ISIKUTE EEST

Artikkel 3

Käesoleva konventsiooni kohaldamise korral vastutab vedaja nii oma tegevuse ja hooletuse eest kui ka oma agentide, teenistujate ja kõigi teiste isikute, kelle teenuseid ta kasutab, tegevuse ja hooletuse eest, kui need agendid, teenistujad või teised isikud tegutsevad nendele pandud kohustuste piires.

III peatükk

VEOLEPINGU SÕLMIMINE JA TÄITMINE

Artikkel 4

Veoleping tõendatakse saatekirja koostamisega. Saatekirja puudumine, ebaõigsus või kaotamine ei mõjuta veolepingu olemasolu ega kehtivust, mille suhtes kohaldatakse käesoleva konventsiooni sätteid.

Artikkel 5

1. Saatekiri koostatakse kolmes algeksemplaris ning sellele kirjutavad alla nii saatja kui ka vedaja. Allkirjad võivad olla trükitud või asendatud saatja ja vedaja templitega, kui see on lubatud saatekirja koostamise koha riigi seadustega. Saatekirja esimene eksemplar antakse saatjale, teine on kaubaga kaasas, kolmas aga jääb vedajale.

2. Kui veetav kaup tuleb laadida mitmele sõidukile või seda on mitu liiki või see on jaotatud saadetisteks, on saatjal ja vedajal õigus nõuda saatekirja koostamist iga kasutatava sõiduki või kaubaliigi või kaubasaadetise kohta.

Artikkel 6

1. Saatekiri peab sisaldama järgmisi andmeid:

- a) saatekirja kuupäev ja ta koostamise koht;
- b) saatja nimi ja aadress;
- c) vedaja nimi ja aadress;
- d) kauba vastuvõtmise kuupäev ja koht ning sihtkoht;
- e) saaja nimi ja aadress;

f) kauba üldkasutatav nimetus ja ta pakendi liik, ohtlike kaupade puhul aga nende üldtunnustatud nimetus;

g) kaubakohtade arv, markeering ja numeratsioon;

h) kaubamass bruto või kaubahulga väljendus teistes mõõtühikutes;

i) veoga seotud maksud (veotasud, lisatasud, tollilõivud ja -maksud), samuti muud maksud, mida võetakse lepingu sõlmimise hetkest kuni kauba üleandmiseni;

j) juhised, mis on vajalikud tolli- ja muude toimingute täitmiseks;

k) osutus, et vedu korraldatakse käesoleva konventsiooni sätete kohaselt, olenemata mis tahes klauslist.

2. Vajaduse korral peab saatekiri sisaldama järgmisi andmeid:

- a) juhis, et ümberlaadimine on keelatud;
- b) maksud, mida saatja peab tasuma;
- c) kauba üleandmisel saada oleva summa suurus;

- d) kauba avaldatud väärtus ja kohaletoiemetamisel erilist huvi pakkuv summa;
- e) saatja juhised vedajale kauba kindlustamiseks;
- f) kokkulepitud veotähtaeg;
- g) vedajale üleantud dokumentide loetelu.

3. Veolepingu pooled võivad saatekirja lisada mis tahes muid andmeid, mida nad peavad vajalikuks.

Artikkel 7

1. Saatja vastutab kõigi kulude ja kahjude eest, mis vedajal tekivad:

- a) artikli 6 punkti 1 alapunktides "b", "d", "e", "f", "g", "h" ja "j" nimetatud andmete ebaõigsuse või puudulikkuse korral;
- b) artikli 6 punktis 2 nimetatud andmete ebaõigsuse või puudulikkuse korral;
- c) kõigi muude andmete või juhiste puhul, millised saatja on teatanud saatekirja koostamiseks või sinna lülitamiseks.

2. Kui vedaja kannab saatja palvel saatekirja käesoleva artikli punktis 1 nimetatud andmeid, siis tunnustatakse kuni vastupidise tõestamiseni, et ta on seda teinud saatja nimel.

3. Kui saatekiri ei sisalda artikli 6 punkti 1 alapunktis "k" ettenähtud juhiseid, siis vastutab vedaja kõigi kulude, kaotsimineku ja kahjude eest, mida kauba kasutamiseõigusega isik võib kanda sellise hooletuse tagajärjel.

Artikkel 8

1. Kauba vastuvõtmisel on vedaja kohustatud kontrollima:

- a) saatekirjas kaubakohtade arvu kohta tehtud kirjete õigsust, samuti nende markeeringut ja numeratsiooni;
- b) kauba ja selle pakendi välist seisundit.

2. Kui vedajal ei ole küllaldast võimalust kontrollida käesoleva artikli punkti alapunktis "a" nimetatud kirjete õigsust, peab ta tegema saatekirjale põhjendatud märkused. Nii peab ta põhjendama kõik tema poolt tehtud kauba ja pakendi välimust puudutavad märkused. Need märkused ei ole kohustuslikud saatjale, kui ta selgelt väljendades ei ole viidanud sellele saatekirjas.

3. Saatjal on õigus nõuda vedajalt kauba brutomassi või teistes mõõtühikutes väljendatud hulga kontrollimist. Ta võib samuti nõuda kaubakohtade sisu kontrollimist. Vedaja võib nõuda kontrolliga seotud kulude hüvitamist. Kontrollimise tulemused märgitakse saatekirja.

Artikkel 9

1. Saatekiri on veolepingu sõlmimise, lepingutingimuste ja vedaja poolt kauba vastuvõtmise tõend *prima facie*.

2. Kui saatekiri ei sisalda vedaja erimärkusi, siis kuni teisiti tõendamiseni eeldatakse, et kaup ja selle pakend olid vedaja poolt vastuvõtmise hetkel väliselt nõutavas seisundis ja et kaubakohtade arv, samuti nende markeering ja numeratsioon vastavad saatekirjas märgitule.

Artikkel 10

Saatja vastutab vedaja ees kahjude eest, mis on tekitatud isikutele ning seadmetele ja teistele kaupadele, samuti mis tahes kulude eest, mis on põhjustatud kaubapakendi defektidest, välja arvatud juhud, kui defekt oli silmanähtav või teada vedajale kauba vastuvõtmise hetkel ja ta ei teinud selle kohta märkust.

Artikkel 11

1. Tolli- ja muudeks toiminguteks, mis tuleb enne kauba väljaandmist saajale, on saatja

kohustatud saatekirjale lisama vajalikud dokumendid või andma need vedaja käsutusse ja teatama talle kõik vajalikud andmed.

2. Vedaja ei ole kohustatud kontrollima nende dokumentide ja andmete õigsust ja täielikkust. Saatja vastutab vedaja ees kahjude eest, mis on põhjustatud nende dokumentide ja andmete puudumisest, ebatäiuslikkusest või ebatäpsustest, välja arvatud vedaja poolse ebaõige toiminguga või hooletuse korral.

3. Vedaja vastutab nagu agentki saatekirjas nimetatud ja selle juurde lisatud või ta käsutusse antud dokumentide kaotamise või ebaõige kasutamise eest; temalt saadaolev hüvitussumma ei tohi siiski ületada seda summat, mis kuuluks tasumisele kauba kaotamise korral.

Artikkel 12

1. Saatjal on õigus käsutada kaupa, iseäranis nõuda vedajalt veo katkestamist, kauba ettenähtud üleandmisekohta muutmist või jätta kaup väljaandmata sellele saajale, kes on märgitud saatekirjas.

2. Saatja kaotab selle õiguse hetkest, mil saatekirja teine eksemplar on üle antud saajale või kui see teostab oma õigusi, mis on ette nähtud artikli 13 punktis 1; sellest hetkest peab vedaja juhinduma kauba saaja juhistest.

3. Kuid kauba käsutamise õigus kuulub saajale saatekirja koostamise hetkest, kui saatja on teinud saatekirja sedalaadi juhise.

4. Kui saaja, teostades oma õigust käsutada kaupa, annab juhise anda kaup üle teisele isikule, siis sellel isikul ei ole õigust määrata teisi saajaid.

5. Kauba käsutamise õigust teostatakse järgmisi sätteid täites:

a) saatja või käesoleva artikli punktis 3 näidatud juhul saaja, kes soovib teostada seda õigust, peab esitama vedajale saatekirja esimese eksemplari, millesse peavad olema sisse kantud uued juhised, samuti ka hüvitama vedajale kulud ja kahju, mis on tekkinud neid juhiseid täites;

b) neid juhiseid peab olema võimalik täita sel hetkel, kui neid saab isik, kes peab neid täitma; ta ei tohi segada vedajaettevõtte tööd ega teha kahju teiste kaupade saatjatele või saajatele;

c) nimetatud juhised ei tohi mitte mingil juhul põhjustada saadetiste jaotamist.

6. Kui vedaja ei saa juhiseid täita punkti 5 alapunktis "b" nimetatud põhjusel, peab ta kohe sellest teatama juhised andnud isikule.

7. Vedaja, kes ei täitnud talle käesoleva artikli sätete kohaselt antud juhiseid või täitis juhiseid, nõudmata saatekirja esimese eksemplari esitamist, vastutab isiku ees, kellel on õigus nõuda hüvitust sellega seoses tekkinud kulude ja kahju eest.

Artikkel 13

1. Kui kaup saabub üleandmiseks ettenähtud kohta, on saajal õigus nõuda talle saatekirja teise eksemplari ja kauba üleandmist kviitungi vastu. Kui on tuvastatud kauba kaotsimine või kaup ei saabunud artiklis 19 ettenähtud aja möödumisel, võib saaja oma nimel esitada vedajale nõude, mis põhinevad veolepingust tuleneval õigusel.

2. Saaja, kes teostab talle käesoleva artikli punktiga 1 antud õigusi, on kohustatud tasuma saatekirjas märgitud maksed. Sellest tekkinud vaidluse korral ei ole vedaja kohustatud kaupa üle andma enne, kui saaja on esitanud maksetagatise.

Artikkel 14

1. Kui veolepingut on saatekirjas märgitud tingimustel võimatu täita või see muutub võimatuks enne kauba saabumist üleandmiseks ettenähtud kohta, on vedaja kohustatud küsima juhiseid isikult, kel on õigus käsutada kaupa vastavalt artikli 12 sätetele.

2. Kui asjaolud lubavad vedu korraldada tingimustel, mis erinevad saatekirjas ettenähtutest,

ja kui vedaja ei suutnud mõistlikuks tähtajaks saada juhiseid isikult, kel on õigus käsutada kaupa artikli 12 sätete kohaselt, siis peab vedaja võtma tarvitusele abinõud, mis näivad talle kõige sobivamad kauba käsutamise õigusega isiku huvides.

Artikkel 15

1. Asjaolude ilmnemisel, mis takistavad kauba üleandmist pärast tema saabumist üleandmiseks ettenähtud kohta, peab vedaja küsima juhiseid saatjalt. Kui saaja keeldub kaupa vastu võtmast, siis saatjal on õigus käsutada kaupa, olenemata kohustusest nõuda saatekirja esimese eksemplari esitamist.

2. Saaja, isegi kui ta keeldus kaupa vastu võtmast, võib ometi nõuda selle üleandmist senikaua, kuni vedaja ei ole saanud saatjalt vastupidiseid juhiseid.

3. Kui takistus kauba üleandmisel tekib pärast seda, kui saaja talle artikli 12 punkti 3 kohaselt võimaldatud õigusele andis käsu kaup üle anda teisele isikule, siis käesoleva artikli punkte 1 ja 2 kohaldatakse nii, nagu saaja olnuks saatja, aga see teine isik saaja.

Artikkel 16

1. Vedajal on õigus kulude hüvitamisele, mis on tekkinud juhiste küsimise või saadud juhiste täitmiselega, juhul kui need kulud ei osutu ta oma süül tehtuks.

2. Artikli 14 punktis 1 ja artiklis 15 nimetatud juhtudel võib vedaja kauba kohe maha laadida isiku arvel, kellel on õigus kaupa käsutada ning pärast mahalaadimist loetakse vedu lõpetatuks. Sel juhul hoiab vedaja kauba alal isikule, kellel on õigus kaupa käsutada. Kuid ta võib usaldada kauba alalhoidmise kolmandale isikule ja sel juhul kannab ta vastutust nende kolmandate isikute kaalutletud valiku eest. Saatekirjaga ettenähtud maksed ja kõik muud kulud kuuluvad tasumisele väljaantava kauba vastu.

3. Vedaja võib kauba müüa, ootamata juhiseid isikult, kelle on õigus kaupa käsutada, kui kaup on kiirestiriknev või seda nõuab kauba seisund või kui kauba alalhoiu kulud osutuksid ebaproportsionaalseks kauba maksumusega. Vedaja võib muudel juhtudel samuti kauba müüa, kui ta ei ole saanud kauba käsutamise õigusega isikult mõistliku tähtaja jooksul vastupidiseid juhiseid, mille täitmist võib temalt mõistlikult nõuda.

4. Kauba müümise korral käesoleva artikli sätetekohaselt, tuleb sissetulek, millest on maha arvatud üleantava kauba eest tasumisele kuuluvad kulud, anda kauba käsutamise õigusega isikule. Kui kulud ületavad sissetuleku, siis on vedajal õigus saada temale kuuluv vahe.

5. Müügiprotseduurid määratakse kindlaks kauba asukoha riigi seaduste või tavadega.

IV peatükk

VEDAJA VASTUTUS

Artikkel 17

1. Vedaja vastutab kauba täieliku või osalise kaotsimineku või vigastamise eest kauba veoks vastuvõtmise hetkest kuni üleandmise hetkeni, samuti kohaletoimetamisega viivitamise eest.

2. Vedaja vabaneb vastutusest, kui kauba kaotsimineku, vigastamine või kohaletoimetamisega viivitamine leidis aset nõude avaldaja ebaõige toiminguga või hooletuse tõttu, nõude avaldaja juhiste tagajärjel, mida ei olnud ajendanud vedaja ebaõige tegevus või hooletus, kaubale omasest defektist või asjaoludest, millest vedaja ei võinud hoiduda ja mille tagajärgi ta ei suutnud vältida.

3. Vedaja ei vabane vastutusest veol käsutatava sõiduki defektsuse või sõiduki rendile andnud isiku või tema teenistuses olevate agentide ja teenistujate ebaõige toiminguga või hooletuse tõttu.

4. Vedaja vabaneb vastutusest artikli 18 punktide 2 kuni 5 järgimise korral, kui kauba kaotsimineku või vigastamine on erilise riski tagajärg, mis on lahutamatu seotud järgmiste asjaoludega:

- a) tendita lahtise sõiduki kasutamine, kui see oli eraldi kokku lepitud ja märgitud saatekirjas;
- b) pakendi puudumine või defektid juhtudel, kui pakendita või nõuetekohase pakendita veetavad kaubad võivad oma loomulike omaduste tõttu rikneda või saada vigastatud;
- c) kauba töötlemine, pealelaadimine, paigaldamine või mahalaadimine saatja või saaja või isikute poolt, kes tegutsevad saatja või saaja nimel;
- d) mõningate kaupade loomulikud omadused, mille tagajärjel nad võivad täielikult või osaliselt kaotsi minna või viga saada, eriti purunemise, korrosiooni, isemädanemise, kokkukuivamise, normaalse kokkutõmbumise või parasiitide ja näriliste mõjul;
- e) kaubakohtade markeeringu või numeratsiooni puudulikkus või ebarahuldavus;
- f) elusloomade vedu.

5. Kui vedaja käesoleva artikli kohaselt üldiselt ei vastuta asjaolude eest, mis mõningatel juhtudel põhjustasid kauba kaotsimineku, vigastamist või viivitust üleandmisel, siis ta vastutab ainult nendel juhtudel, kui asjaolud, mille eest ta vastutab käesoleva artikli kohaselt, soodustasid kaotsimineku, vigastamist või viivitamist.

Artikkel 18

1. Selle tõestamine, et kauba kaotsimineku, vigastamine ja kohaletoimetamisega viivitamine oli esile kutsutud artikli 17 punktis 2 toodud asjaolude tõttu, lasub vedajal.

2. Kui vedaja tõestab, et kujunenud asjaoludel kauba kaotamine või vigastamine võis olla artikli 17 punktis 4 nimetatud ühe või mitme erilise riski tagajärg, siis eeldatakse, et need võisid toimuda selle tagajärjel. Nõude esitaja võib siiski tõestada, et kaotsimineku või vigastamine ei ole täielikult või osaliselt ühegi sellise riski tagajärg.

3. Seda eeldusi ei kohaldata artikli 17 punkti 4 alapunktis "a" toodud juhul, kui puudujääk on tavalisest suurem või kui on kaotatud kaubakoht.

4. Kui kaupa veetakse sõidukiga, mis on eriliselt seadistatud kauba kaitsmiseks sooja, külma, temperatuurimuutuse või õhuniiskuse mõjutuse eest, ei või vedaja viidata artikli 17 punkti 4 alapunktile "d", kui ta ei tõesta, et kõik seadmete valiku, korrashoidmise ja kasutamise abinõud, mida ta oli kohustatud asjaolusid arvestades tarvusele võtma, olid tarvitusele võetud ja et ta tegutses vastavalt erijuhistele.

5. Vedaja ei või viidata oma kasuks artikli 17 punkti 4 ala-punktile "f" ainult sel juhul, kui ta ei tõesta, et kõik abinõud, mida ta oli kohustatud tarvitusele võtma, olid tarvitusele võetud ja ta tegutses vastavalt talle antud erijuhistele.

Artikkel 19

Kui kaup ei olnud kõhale toimetatud kooskõlastatud tähtjaks või kui kooskõlastatud tähtja puudumise korral veo tegelik kestus, arvestades konkreetseid asjaolusid, eriti sõiduki osalist peale laadimist või aega, mis on vajalik tavalistes oludes kauba komplekteerimiseks täieliku täislaadimiseni, ületab aja, mis peaks olema mõistlikult võimaldatud kohusetruule vedajale, siis tunnustatakse, et kaup on kõhale toimetatud viivitusega.

Artikkel 20

1. See tõsiasi, et kaupa ei toimetatud kõhale kokkulepitud tähtja möödumisel kolmekümne päeva jooksul ja kui tähtaeg ei olnud kooskõlastatud, kuuekümne päeva jooksul, kauba vastuvõtmise päevast arvates, on kauba kaotamine vaieldamatu ja isik, kellel on nõude õigus, võib lugeda kauba kaotatuks.

2. Kauba käsutamise õigusega isik võib kaotsiläinud kauba eest hüvituse saamise korral paluda kirjalikult talle kohe teatada, kui kaup leitakse hüvituse väljamaksmisele järgneva aasta jooksul. Tema sellise nõude teadmiseks võtmine peab olema tõendatud kirjalikult.

3. Kolmekümne päeva jooksul pärast sellise teate saamist võib kauba käsutamise õigusega isik nõuda, et kaup oleks talle üle antud saatekirjas näidatud võlgnevuste eest maksete äratasumise vastu, samuti tema saadud hüvituse tagastamise vastu, maha arvates hüvituse summasse lülitatud võimalikud kulud, kuid ilma õiguseta nõuda kahju hüvitamist kohaletoimetamisega viivitamise eest, mis on ettenähtud artiklites 23 ja 26, kui viimane kuulub kohaldamisele.

4. Punktis 2 nimetatud palve või punktis 3 ettenähtud kolmekümnepäeva jooksul antud juhiste puudumise korral või sel juhul, kui kaup leiti alles aasta möödumisel hüvituse väljamaksmise päevast arvates, on vedajal õigus käsutada leitud kaupa vastavalt kauba asukoha riigi seadustele.

Artikkel 21

Kui kaup on saajale üle antud sisse nõudmata makse, mida vedaja pidi saajalt sisse nõudma vastavalt veolepingu tingimustele, on vedaja kohustatud tasuma saatjale hüvitust summas, mis ei ületa sellise makse summat saatja suhtes oma regressiõigust kahjustamata.

Artikkel 22

1. Kui saatja annab vedajale vedada ohtlikke kaupu, peab ta teatama talle täpselt nende kaupade ohu laadi ja vajaduse korral rakendatavad ettevaatusabinõud. Kui need juhised ei ole saatekirja märgitud, siis lasub saatjal või saajal kohustus tõendada igasugusel muul viisil, et vedaja oli teadlik nimetatud kaupade veoga seotud ohu laadist.

2. Vedaja võib igal ajal ja köhas hüvitust saamata mahalaadida, hävitada või kahjutuks teha kaubad, mille ohtlikkusest ta ei olnud käesoleva artikli punktis 1 nimetatud asjaoludel teadlik. Pealegi vastutab saatja kõigist kaupade veoks andmisel ja veol tekkinud kulude ja kahju eest.

Artikkel 23

1. Kui vedaja on vastavalt käesoleva konventsiooni sätetele kohustatud hüvitama kauba täieliku või osalise kaotsimineku tekkinud kahju, siis hüvitamisele kuuluva summa suurus määratakse kindlaks kauba veoks vastuvõtmise köhas ja ajal kehtiva kauba maksumuse alusel.

2. Kauba maksumus määratakse kindlaks börsi koteeringu alusel või kui see puudub, siis jooksva turuhinna alusel või mõlema puudumise korral sama liiki ja omadustega kauba tavalise maksumuse alusel.

3. Hüvituse suurus ei või siiski ületada 25 franki puudu oleva bruto kaalu kilogrammi eest. Frangi all mõistetakse kuldfrangi, mille kaal on 10/31 grammi kullaprooviga 0,900.

4. Peale selle kuuluvad täielikult hüvitamisele veomaksed, tollimaksud ja lõivud kogu kauba kaotsimineku korral ja proportsionaalselt kahju suurusele osalise kaotsimineku korral; muid kahjusid ei hüvitata.

5. Kohaletoimetamisega viivitamise korral, kui nõude avaldaja tõendab, et viivitus on tekitanud kahju, on vedaja kohustatud hüvitama kahju, mis ei või ületada veomakse.

6. Suurema hüvituse võib vedaja nõuda vaid sel juhul, kui vastavalt artiklitele 24 ja-26 oli avaldatud kauba maksumus või kohaletoimetamise erihuvi.

Artikkel 24

Saatja võib veomaksete lisandi põhjendatud tasumisel avaldada ja näidata saatekirjas kauba maksumuse, mis ületab artikli 23 punktis 3 näidatud piiri ja sel juhul asendab avaldatud summa selle piiri.

Artikkel 25

1. Kui kaup on vigastatud, tasub vedaja kauba väärtuse vähenemisele vastava summa, mis on arvutatud vastavalt artikli 23 punktides 1, 2 ja 4 kindlaksmääratud kauba maksumuse järgi.

2. Hüvituse suurus ei või siiski ületada:

a) kogu saadetise vigastamise korral hüvituse summat, mida tuleks maksta kogu kauba kaotsimineku puhul;

b) ainult osa saadetise vigastamise korral hüvituse summat, mida tuleks maksta vigastatud kauba osa kaotsimineku puhul.

Artikkel 26

1. Kui saatja tasub veomaksete kooskõlastatud lisandi, siis võib ta kindlaks määrata kohaletoimetamise erihuvi summa kauba kaotsimineku, vigastamise ja kokkulepitud tähtjaks kohaletoimetamisega viivitamise korral.

2. Kui on avaldatud kohaletoimetamise erihuvi, siis olenemata hüvitusest, mis on ette nähtud artiklitega 23, 24 ja 25, võib nõuda tõendatud täiendava kahju hüvitamist avaldatud huvi summa piires.

Artikkel 27

1. Nõude avaldaja võib nõuda hüvitamisele kuuluvalt summalt viivise tasumist. Need arvutatakse (5% aastas) vedajale kirjaliku nõude saatmise päevast või kui sellist nõuet ei esitatud, siis hagi esitamise päevast arvates.

2. Kui andmed hüvituse arvutamiseks ei ole väljendatud hüvituse nõude esitamise riigi valuutas, siis arvutatakse hüvitus sellesse valuutasse ümber hüvituse väljamaksmise päeva ja kõha jooksva kursi järgi.

Artikkel 28

1. Neil juhtudel, kui vastavalt seadusele võidakse esitada lepinguväline nõue seoses sellega, et vedudel tekkinud kaotsimineku, vigastamine või kohaletoimetamisega viivimine satub käesoleva konventsiooni toime alla, siis võib vedaja toetuda konventsiooni sätetele, mis välistavad tema vastutuse, või sätetele, mis määravad kindlaks tasumisele kuuluva hüvituse või piiravad seda.

2. Kui kauba kaotsimineku, vigastamise või kohaletoimetamisega viivitamisega lepingu või ise vastutuse nõue esitatakse ühele isikule, kelle eest vedaja vastutab vastavalt artikli 3 tingimustele, siis see isik võib samuti toetuda käesoleva konventsiooni sätetele, mis välistavad vedaja vastutuse, määravad kindlaks tasumisele kuuluva hüvituse või piiravad seda.

Artikkel 29

1. Vedajal ei ole õigust viidata käesoleva peatüki sätetele, millega välistatakse või tema vastutus piiratakse või millega kantakse tõendamiskoormus üle teisele poolele, kui kahju oli tekitatud tahtlikult tema õigusvastase tegevuse või kohustuste mittekohase täitmisega, mis vastavalt asja läbivaatava kohtu kohaldatavale seadusele võrdsustatakse sihiliku õigusvastase tegevusega.

2. Sama kehtib, kui õigusvastase teo on toime pannud või kohustusi mittekohaselt täitnud vedaja agent või teenistuja või teine isik, kelle poole vedaja pöördub vedude korraldamiseks neile agentidele, teenistujatele või teistele isikutele pandud kohustuste täitmise ajal. Sel juhul ei ole neil agentidel, teenistujatel või teistel isikutel samuti õigust viidata oma isikliku vastutuse korral käesoleva peatüki sätetele, mis on nimetatud punktis 1.

V peatükk

NÕUDED JA HAGID

Artikkel 30

1. Kui saaja võtab kauba vastu koos vedajaga kontrollimata nõuetekohaselt selle seisundit, või ei tee kõige hiljemalt kauba vastuvõtmise hetkel vedajale avaldust kauba kaotsimineku või vigastuse olemuse kohta juhul, kui kaotsimineku või vigastamine on silmanähtav, hiljemalt 7 päeva jooksul arvates kauba vastuvõtmise päevast, välja arvatud pühapäevad ja pühad; juhul kui

kaotamine või vigastamine ei olnud silmanähtav, siis kauba vastuvõtmine on tõendatud *prima facie* sellest, et ta sai kauba sellises seisundis, nagu on märgitud saatekirjas. Kui kaotamine või vigastamine ei olnud silmanähtav tuleb avaldus teha kirjalikult.

2. Kui saaja ja vedaja olid kauba seisundit nõuetekohaselt kontrollinud, siis kontrolli tulemustele vasturääkivad tõendid on lubatud vaid sel juhul, kui kaotamine või vigastamine on silmanähtav ning saaja on teinud vedajale nõuetekohase avalduse kirjalikult 7 päeva jooksul, välja arvatud pühapäevad ja pühad.

3. Kauba kohaletoimetamisega viivitamine võib põhjustada hüvituse tasumise ainult sel juhul, kui avaldus oli tehtud kirjalikult 21 päeva jooksul arvates kauba saaja käsutusse üleandmise päevast.

4. Käesolevas artiklis ettenähtud tähtaegu arvutades ei arvata tähtaja sisse kauba väljaandmise või kontrollimise või kauba saaja käsutusse üleandmise päeva.

5. Vedaja ja saaja peavad osutama teineteisele abi kõigi vajalike asjaolude uurimisel ja kontrollimisel.

Artikkel 31

1. Kõigi käesoleva konventsiooni toime alla sattuvatest vedudest tekkinud vaidluste korral võib hageja, peale poolte poolt kooskõlastatud konventsioonist osavõtivate maade kohtute, pöörduda selle riigi kohtusse, mille territooriumil:

a) on kostjal alaline elukoht või on oma peakomertsettevõtte või osakonna või agentuuri asukoht;

b) asub kauba veoks vastuvõtmise koht või kauba üleandmiseks ettenähtud koht.

Teistesse kohtutesse pöörduda ei ole lubatud.

2. Kui käesoleva artikli punktis 1 nimetatud mingisuguses vaidluses on hagi läbivaatamisel kohtus, kelle pädevusse selle punkti sätete põhjal asi kuulub, või kui niisuguse hagi suhtes oli see kohus teinud otsuse, siis ühtede ja samade poolte uut hagi samal alusel ei ole lubatud esitada, välja arvatud juhtumid, mil selle kohtu otsus, kuhu oli esitatud esimene hagi, ei kuulu täitmisele maal, milles algatatakse uus arutamine.

3. Kui otsus käesoleva artikli punktis 1 nimetatud vaidluse kohta, mille on teinud ühe konventsioonist osavõtva riigi kohus, kuulub täitmisele selles riigis, siis see otsus kuulub samuti täitmisele mis tahes teistes konventsioonist osavõtvides riikides, kui vaid on täidetud selle riigi ettekirjutatud formaalsused. Formaalsuste täitmine ei või põhjustada asja sisulist ümbervaatamist.

4. Käesoleva artikli punkti 3 sätteid kohaldatakse poolte juuresolekul ja tagaselja tehtud otsuste ning kohtu leppetöimingu puhul, kuid ei kohaldata kui on tegemist eelnevalt täidetavate otsuste või määrustega kahju hüvitamiseks lisaks kohtukuludele sellise kostja poolt, kelle hagi jäeti täielikult või osaliselt rahuldamata.

5. Vedudest tulenevate nende hagide läbivaatamisel, mis kuuluvad käesoleva konventsiooni toime alla, ei nõuta kohtukulude tagamise esildist konventsioonist osavõtivate riikide kodanike poolt, kelle elukoht või kelle alaline asukoht on ühes nendest riikidest.

Artikkel 32

1. Käesoleva konventsiooni toime alla kuuluvatest vedudest tulenevatele nõuetele kehtestatakse üheaastane hagi aegumistähtaeg. Kuid tahtliku õigusvastase tegevuse või sellise kohustuste mittekohase täitmise juhul, mis vastavalt asja läbivaatava kohtu kohaldatavale seadusele võrdsustatakse sihiliku õigusvastase tegevusega, kehtestatakse kolmeaastane hagi aegumistähtaeg. Hagi aegumistähtaja kulg algab:

a) kauba osalise kaotamise, vigastamise või kohaletoimetamisega viivitamise juhul kauba üleandmise päevast arvates;

b) kogu kauba kaotamise juhul kolmekümnendal päeval pärast kokkulepitud tähtaja

möödumist või kui selles ei oldud kokkulepitud, siis kuuekümnendast päevast pärast vedaja poolt veoks vastuvõtmist;

c) kõikidel muudel juhtudel - kolmekuuse tähtaja möödumisel veolepingu sõlmimise päevast arvates.

Päeva, millest algab hagi aegumistähtaja kulg, ei arvata hagi aegumistähtaja sisse.

2. Kirjaliku nõude esitamine peatab hagi aegumistähtaja kulgemise selle päevani, millal vedaja kirjalikult lükkas nõude tagasi ja tagastas juurdelisatud dokumendid. Nõude osalise õigeksvõtu korral hagi aegumistähtaeg uueneb üksnes selle nõudeosa suhtes, mis jääb vaidlusaluseks. Pretensiooni või sellele vastuse saamise, samuti dokumentide tagastamise tõenduskoormus lasub sellel poolel, kes viitab nendele faktidele. Hagi aegumistähtaja kulg ei peatu samal alusel edasiste nõuete esitamise tõttu.

3. Käesoleva artikli punkti 2 sätteid järgides reguleeritakse hagi aegumistähtaja pikendamist asja läbivaatava kohtu asukoha riigi seadusega. Sama seadusega reguleeritakse vaheaeg hagi aegumistähtaja kulgemises.

4. Nõudeid, mille hagi aegumistähtaeg on möödunud, ei või esitada vastuhagi või vastuvaidluse korras.

Artikkel 33

Veoleping võib sisaldada artikli, milles tunnustatakse vahekohtu pädevust, kui artiklis nähakse ette, et vahekohus peab kohaldama käesoleva konventsiooni sätteid.

VI peatükk

JÄRJESTIKKU MITME VEDAJA KORRALDATAVAID VEDUSID PUUDUTAVAD SÄTTED

Artikkel 34

Kui ühe lepinguga kindlaksmääratud tingimustel vedu korraldatavad järgemööda mitu autovedajat, siis igaüks neist kannab vastutust kogu veo eest; teine vedaja ja igaüks järgnevatest vedajatest muutub seoses kauba saatekirja vastuvõtmisega veolepingust osavõtjaks saatekirjas nimetatud tingimustel.

Artikkel 35

1. Vedaja, kes võtab kauba vastu oma eelvedajalt, annab sellele enda dateeritud ja allakirjutatud kviitungi. Ta peab kirjutama oma nime ja aadressi saatekirja teisele eksemplarile. Vajaduse korral teeb ta sellel eksemplaril, samuti ka tema antud kviitungil piirava tingimuse analoogiliselt artikli 8 punktis 2 ettenähtuga.

2. Artikli 9 sätteid kohaldatakse järjestikku vedu korraldatavate vedajate vastastikustes suhetes.

Artikkel 36

Välja arvatud juhud, kui asi puudutab hagi läbivaatamise staadiumil esitatud vastuhagi või -vaidlust, mis käib selleksamal veolepingul põhineva nõude kohta, võib kauba kaotsimineku, vigastamise või kohaletoimetamisega viivitamisega seotud hagid esitada ainult esimesele vedajale, viimasele vedajale või vedajale, kes korraldas vedu sellel etapil, millel toimus kauba kaotsimineku, vigastamise või kohaletoimetamisega viivitamise esilekutsunud sündmus; hagi võib esitada ühteagu mitmele vedajale.

Artikkel 37

Vedajal, kes vastavalt käesoleva konventsiooni sätetele on tasunud kahju eest hüvitust, on regressiõigus teistele veos osalenud vedajatele väljamakstud summale, selle protsentidele ja nõudega seotud kuludele alljärgnevate sätete järgimise korral:

a) vedaja, kes oli süüdi kulude või kahju tekitamises, peab ainuisikuliselt kandma vastutust hüvitamise eest, olenemata sellest, kas selle maksis välja tema ise või teine vedaja;

b) kui kulude või kahju tekitamises on süüdi kaks või mitu vedajat, peab igaüks neist välja maksma summa, mis on võrdeline nendel lasuva vastutuse osaga; kui aga on võimatu seda osa kindlaks määrata, kannab iga vedaja vastutust võrdeliselt tal saada oleva veotasu osaga;

c) kui pole võimalik kindlaks määrata, kes vedajatest kannab kulude või kahju eest vastutust, siis jaotatakse hüvituse eest saadav summa kõigi vedajate vahel punktis "b" toodud proportsioonides.

Artikkel 38

Kui üks vedaja on maksuvõimetu, jaotatakse temalt saada olev ja tema poolt väljamaksmata hüvituse osa kõigi vedajate vahel võrdeliselt neil saada oleva veotasu osaga.

Artikkel 39

1. Vedajal, kellele vastavalt artiklitele 37 ja 39 esitati regressihagi, ei ole õigust vaidlustada makse põhjendatust, mille on teinud regressihagi esitanud vedaja, kui hüvituse suurus on kindlaks määratud kohtu otsusega pärast seda, kui vedajale, kellele esitati regressihagi, oli nõuetekohaselt teada antud protsessist ja tal oli võimalus sellest osa võtta.

2. Regressihagi esitada sooviv vedaja võib esitada hagi pädevasse kohtusse riigis, milles ühel vedudest osavõtjal on alaline elukoht või oma põhikommertsettevõtte või osakond või agentuur, mille vahendusel oli sõlmitud veoleping.

Regressihagi võib algatada ühes ja samas kohtus kõigi veos osalevate vedajate vastu.

3. Artikli 31 punktide 3 ja 4 sätteid kohaldatakse kohtuotsuse puhul, mis on tehtud artiklites 37 ja 38 nimetatud regressihagide osas.

4. Artikli 32 sätted kehtivad regressihagide suhtes, mida üks vedaja esitab teisele. Kuid hagi aegumistähtaja kulg algab kohtu lõpliku otsuse tegemise päevast, millega määratakse kindlaks käesoleva konventsiooni sätete kohaselt väljamaksmisele kuuluva hüvituse suurus, või sellise otsuse puudumise korral hüvituse tegeliku väljamaksmise päevast.

Artikkel 40

Vedajatel on õigus sõlmida omavahel kokkuleppeid, mille tingimused erinevad artiklite 37 ja 38 sätetest.

VII peatükk

KONVENTSIOONILE VASTURÄÄKIVATE KOKKULEPETE KEHTETUS

Artikkel 41

1. Artikli 40 sätteid järgides on kehtetu igasugune kokkulepe, milles otse või kaudselt lubatakse kõrvale kalduda käesoleva konventsiooni sätetest. Niisuguse kokkuleppe kehtetus ei too endaga kaasa lepingu teiste tingimuste kehtetust.

2. Iseäranis tunnistatakse kehtetuks mis tahes artikkel, mille põhjal vedajal tekivad soodustused kindlustuslepingu järgi või mis tahes analoogiline artikkel, samuti mis tahes artikkel, mis kannab tõendamiskoormuse üle teisele poolele.

VIII peatükk

LÕPPSÄTTED

Artikkel 42

1. Käesolev konventsioon on avatud allakirjutamiseks või temaga ühinemiseks Euroopa Majanduskomisjoni liikmeteks olevatele riikidele ja riikidele, kes on lubatud komisjoni tegevuses

osalema nõuandva häälega vastavalt selle komisjoni volituste punktile 8.

2. Riigid, kes on lubatud osalema teatavast Euroopa Majanduskomisjoni tegevusest vastavalt tema volituste artiklile 11, võivad saada käesoleva konventsiooni osalisteks, ühinedes sellega pärast jõustumist.

3. Konventsioon avatakse allakirjutamiseks kuni 31. augustini 1956.a. (kaasa arvatud). Pärast seda kuupäeva on ta avatud temaga ühinemiseks.

4. Käesolev konventsioon kuulub ratifitseerimisele.

5. Ratifitseerimine või ühinemine toimub ratifitseerimiskirja või ühinemisdokumendi Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni peasekretärile hoiule üleandmisega.

Artikkel 43

1. Käesolev konventsioon jõustub üheksakümnendal päeval pärast seda, kui viis riiki artikli 42 punktis 1 nimetatuist annavad ratifitseerimiskirjad või dokumendid hoiule.

2. Iga riigi jaoks, kes ratifitseerib käesoleva konventsiooni või ühineb temaga pärast seda, kui viis riiki on andnud oma ratifitseerimiskirjad või ühinemisdokumendid hoiule, jõustub käesolev konventsioon üheksakümnendal päeval pärast ratifitseerimiskirja või ühinemisdokumendi hoiule andmist.

Artikkel 44

1. Iga konventsiooniosaline võib käesoleva konventsiooni denonsseerida, teatades sellest Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni peasekretärile.

2. Denonsseerimine jõustub kaheteistkümne kuu möödumisel Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni peasekretäri poolt denonsseerimisteate saamise päevast.

Artikkel 45

Kui pärast käesoleva konventsiooni jõustumist osutub, et konventsiooniosaliste arv on denonsseerimise tagajärjel viiest väiksem, siis kaotab konventsioon jõu päevast, mil jõustub viimane denonsseerimistest.

Artikkel 46

1. Iga riik võib ratifitseerimiskirja või ühinemisdokumendi hoiule andmisel või igal ajal hiljem teatada Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni peasekretärile saadetava teatega, et käesolev konventsioon laieneb kogu või osale territooriumile, mille välissuhete eest ta vastutab. Konventsioon laieneb territooriumile või teatistes nimetatud territooriumile üheksakümne päeva möödumisel pärast seda, kui Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni peasekretär on saanud nimetatud teate või kui sel päeval konventsioon veel ei jõustu, siis jõustumise päevast.

2. Iga riik, kes tegi vastavalt eelmisele punktile avalduse käesoleva konventsiooni kohaldamise laienemisest territooriumile, mille välissuhete eest ta vastutab, võib vastavalt artikli 44 sätetele konventsiooni denonsseerida nimetatud territooriumi suhtes.

Artikkel 47

Mis tahes kahe või mitme konventsiooniosalise vaidluse käesoleva konventsiooni tõlgendamise või kohaldamise üle, mida konventsiooniosalised ei suuda lahendada läbirääkimiste teel või teisiti, võib huvitatud konventsiooniosaliste palvel anda lahendada Rahvusvahelisele Kohtule.

Artikkel 48

1. Iga konventsiooniosaline võib käesolevale konventsioonile allakirjutamisel või selle ratifitseerimisel või sellega ühinemisel avaldada, et ta ei pea ennast seotuks konventsiooni artikliga 47. Teised konventsiooniosalised ei ole seotud artikliga 47 kõikide konventsiooniosaliste suhtes, kes tegid sellise klausli.

2. Iga konventsiooniosaline, kes tegi vastavalt punktile 1 klausli, võib igal hetkel võtta selle

tagasi, saates teate Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni peasekretärile.

3. Mingisuguseid muid klausleid käesoleva konventsiooni juurde ei lubata teha.

Artikkel 49

1. Pärast käesoleva konventsiooni kolmeaastast kehtimist võib iga konventsiooniosaline Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni peasekretärile saadetud teatisega esitada palve käesoleva konventsiooni läbivaatamise konverentsi kokkukutsumiseks. Peasekretär teatab sellest palvest kõigile konventsiooniosalistele ja kutsub kokku konventsiooni läbivaatamise konverentsi, kui pärast tema teadet nelja kuu jooksul vähemalt üks neljandik konventsiooniosalistest teatavad talle, et nad on sellise palvega nõus.

2. Kui konverents kutsutakse kokku vastavalt eelmisele punktile, teatab peasekretär sellest kõigile konventsiooniosalistele ja palub neid esitada kolme kuu jooksul ettepanekud, mille läbivaatamine konverentsil näiks neile soovitavana. Vähemalt kolm kuud enne konverentsi avamist teatab peasekretär kõigile konventsiooniosalistele konverentsi päevakorra, samuti nende ettepanekute teksti.

3. Vastavalt käesolevale artiklile kutsub peasekretär mis tahes konverentsile kõik artikli 42 punktis 1 nimetatud riigid, kes on konventsiooniosalised artikli 42 punkti 2 aluse

Artikkel 50

Peale artiklis 49 nimetatud teatiste teatab Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni peasekretär artikli 42 punktis 1 nimetatud riikidele, samuti riikidele, kes on lepinguosalised artikli 42 punkti 2 alusel:

- a) konventsiooni ratifitseerimisest ja sellega ühinemisest vastavalt artiklile 42;
- b) käesoleva konventsiooni jõustumise kuupäevad vastavalt artiklile 43;
- c) denonsseerimisest vastavalt artiklile 44;
- d) käesoleva konventsiooni jõu kaotamisest vastavalt artiklile 45;
- e) saadud teatistest vastavalt artiklile 46;
- f) saadud avaldustes ja teatistest vastavalt artikli 48 punktidele 1 ja 2.

Artikkel 51

Pärast 31. augustit 1956.a. antakse käesoleva konventsiooni originaal hoiule Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni peasekretärile, kes saadab nõuetekohaselt tõestatud ära kirjad igale artikli 42 punktides 1 ja 2 nimetatud riigile.

SELLE TÕENDAMISEKS kujutasid allpool nimetatud, nõuetekohaselt volitatud esindajad käesolevale konventsioonile alla.

Tehtud Genfis üheksateistkümnendal mail tuhande üheksasaja viiekümne kuuendal aastal ühes eksemplaris, mille inglisis- ja prantsuskeelne tekst on audentsed.

ALLAKIRJUTAMISPROTOKOLL

Kaupade rahvusvahelise autoveo lepingu konventsioonile allakirjutamise hetkel leppisid nõuetekohaselt volitatud isikud kokku esitada alljärgnevad avaldused ja selgitused.

1. Käesolevat konventsiooni ei kohaldata Suurbritannia Ühendatud Kuningriigi ja Põhja-Iirimaa ning Iiri Vabariigi vaheliste vedude puhul.

2. Artikli 1 punkti 4 juurde:

Allakirjutanud kohustuvad korraldama läbirääkimisi ümberkolimisel sisustuse ja mööbli veo lepingut reguleeriva konventsiooni ja kombineeritud vedu reguleeriva konventsiooni sõlmimiseks.

SELLE TÕENDAMISEKS kujutasid allpool nimetatud, nõuetekohaselt volitatud esindajad käesolevale protokollile alla.

Tehtud Genfis üheksateistkümnendal mail tuhande üheksasaja viiekümne kuuendal aastal ühes eksemplaris, mille inglisis- ja prantsuskeelne tekst on audentsed.

PROTOKOLL RAHVUSVAHELISE AUTOKAUBAVEOLEPINGU KONVENTSIOONI JUURDE

Tehtud Genfis 5. juulil 1978. aastal

KÄESOLEVA PROTOKOLLI OSALISED

OLLES Genfis 19. mail 1956.a. allakirjutatud kaupade rahvusvahelise autoveolepingu konventsiooni osalisteks

LEPPISID KOKKU ALLJÄRGNEVAS:

Artikkel 1

Käesolevas protokollis mõistetakse "konventsiooni" all "Kaupade rahvusvahelise autoveolepingu konventsiooni" (CMR).

Artikkel 2

Käesoleva konventsiooni artiklit 23 muudetakse järgmiselt:

1) punkt 3 asendatakse järgmise tekstiga:

" 3. Kuid hüvituse suurus ei või ületada 8,33 arvestuslikku ühikut puudu oleva brutokaalu kg eest."

2) Sama artikli lõppu on lisatud punktid 7, 8 ja 9:

" 7. Käesolevas konventsioonis nimetatud arveldusühikuks on Rahvusvahelise Valuutafondi poolt kindlaksmääratud SDR-ühik. Käesoleva artikli punktis 3 nimetatud summa konverteeritakse selle riigi rahvuslikku valuutasse, kelle kohus arutab kohtuasja, kohtuotsuse tegemise päeval või poolte kokkuleppel kindlaksmääratud päeval kehtinud valuuta väärtuse alusel. Rahvusvahelise Valuutafondi liikmesriigi SDR ühikutes väljendatud rahvusliku valuuta väärtus arvutatakse välja vastavalt Rahvusvahelise Valuutafondi enda operatsioonide ja tehingute sooritamise päeval kasutatavale arvutamismeetodile. Selle riigi, kes ei ole Rahvusvahelise Valuutafondi liige, SDR-ühikutes väljendatud rahvusliku valuuta väärtus arvutatakse välja selle riigi poolt kindlaksmääratud meetoditega.

8. Kummagi võib riik, kes ei ole Rahvusvahelise Valuutafondi liige ja kelle rahvuslik seadus ei luba kohaldada käesoleva artikli punkti 7 sätteid, CMR-i juurde kuuluva protokolliga ratifitseerimisel või sellega ühinemisel või mis tahes ajal hiljem avaldada, et käesoleva artikli punktis 3 ettenähtud vastutuse piir, mida kohaldatakse tema territooriumil, moodustab 25 rahaühikut. Käesolevas punktis nimetatud rahaühik vastab 10/31 grammile kullale prooviga 0,900. Käesolevas punktis nimetatud summa konverteerime rahvuslikku valuutasse toimub huvitatud riigi rahvuslikule seaduse kohaselt.

9. Käesoleva artikli punkti 7 viimases lauses nimetatud väljaarvutamine ja punktis 8 nimetatud konverteerimine tuleb teha selliselt, et väljendada võimaluse korral riigi rahvuslikus valuutas sama reaalne väärtus, mis on väljendatud käesoleva artikli punktis 3 arveldusühikutes. CMR-i juurde kuuluva protokolliga punktis 3 nimetatud dokumendi hoiule andmisel ja iga kord kui käesoleva artikli punkti kohase väljaarvutamismeetodi või käesoleva artikli punkti 8 kohase konverteerimise tulemusena saadud summa muutumise korral peab riik teatama sellest Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni peasekretärile."

LÕPPSÄTTED

Artikkel 3

1. Käesolev protokoll avatakse allakirjutamiseks riikidele, kes kirjutavad alla

konventsioonile või ühinesid sellega ja kes on Euroopa Majanduskomisjoni liikmed või on lubatud osa võtma komisjoni tegevusest konsultatiivstaatusena vastavalt selle komisjoni volituste punktile 8.

2. Käesolev protokoll avatakse temaga ühinemiseks mis tahes käesoleva artikli punktis 1 nimetatud riigile, kes on konventsiooniosaline.

3. Riigid, kes võivad osa võtta Euroopa Majanduskomisjoni teatud tegevusest vastavalt tema volituste artiklile 11 ja kes on konventsiooniga ühinenud, võivad saada käesoleva protokolliga lepinguosalisteks ühinedes sellega pärast ta jõustumist.

4. Protokoll avatakse allakirjutamiseks Genfis 1. septembrist 1978.a. kuni 31. augustini 1979.a. (kaasa arvatud). Pärast seda kuupäeva on ta avatud temaga ühinemiseks.

5. Käesolev protokoll kuulub ratifitseerimisele pärast seda, kui huvitatud riik ratifitseerib konventsiooni või ühineb sellega.

6. Protokoll ratifitseeritakse või sellega ühinetakse vastava dokumendi hoiule andmisega Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni peasekretärile.

7. Iga ratifitseerimis- või ühinemisdokumendi, mis on antud hoiule pärast käesolevas protokollis tehtud muudatuse jõustumist kõigi lepinguosaliste suhtes või pärast selle muudatuse jõustumist nõutud abinõude täitmist kõigi konventsiooniosaliste suhtes, käsitletakse kui protokolliga kuuluvat koos temaga tehtud muudatusega.

Artikkel 4

1. Käesolev protokoll jõustub üheksakümnendal päeval pärast seda, kui viis käesoleva artikli 3 punktides 1 ja 2 nimetatud riiki annavad hoiule oma ratifitseerimis- või ühinemisdokumendid.

2. Iga riigi jaoks, kes ratifitseerib käesoleva protokolliga või ühineb temaga pärast seda, kui viis riiki annavad hoiule oma ratifitseerimis- või ühinemisdokumendid, jõustub käesolev protokoll üheksakümnendal päeval, arvates nende riikide ratifitseerimis- või ühinemisdokumentide üleandmise päevast.

Artikkel 5

1. Iga konventsiooniosaline võib denonsseerida käesoleva protokolliga teatades sellest Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni peasekretärile.

2. Denonsseerimine jõustub kaheteistkümmene kuu möödumisel arvates päevast, mil Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni peasekretär sai denonsseerimisteate.

3. Iga konventsiooniosaline, kes lakkab olemas käesoleva konventsiooni osaline, samaaegselt lakkab olemas käesoleva protokolliga osaline.

Artikkel 6

Kui pärast käesoleva protokolliga jõustumist osutub konventsiooniosaliste arv on denonsseerimise tagajärjel viiest väiksem, siis kaotab käesolev protokoll jõu sellest päevast, mil jõustub viimane denonsseerimistest.

Artikkel 7

1. Iga riik võib oma ratifitseerimis- või ühinemisdokumendi hoiule andes või mis tahes hetkel hiljem avaldada Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni peasekretärile saadetud teatega, et käesolev protokoll laieneb kogu või osale territooriumile, mille välissuhete eest ta vastutab ja mille suhtes ta tegi avalduse vastavalt konventsiooni artiklile 46. Käesolevat protokolliga hakatakse kohaldama territooriumil või teates nimetatud territooriumil üheksakümnendal päeval pärast seda, kui Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni peasekretär on saanud nimetatud teate, või kui sel päeval protokoll veel ei jõustu, siis tema jõustumise päevast.

2. Iga riik, kes tegi vastavalt eelmisele punktile avalduse käesoleva protokolliga kohaldamiseks territooriumile, mille välissuhete eest ta vastutab, võib eespool nimetatud artikli 5 kohaselt denonsseerida protokolliga eraldi nimetatud territooriumi suhtes.

Artikkel 8

Igasuguse vaidluse vähemalt kahe konventsiooniosalise vahel käesoleva protokolliga tõlgendamise või kohaldamise üle, mida konventsiooniosalised ei suuda lahendada läbirääkimiste teel või teiste reguleerimisvahenditega, võib huvitatud konventsiooniosaliste palvel anda lahendada Rahvusvahelisele Kohtule.

Artikkel 9

1. Iga konventsiooniosaline võib käesolevale protokollile allakirjutamise või selle ratifitseerimise või sellega ühinemise hetkel teatada Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni peasekretärile saadetud teatega, et ta ei pea ennast seotuks protokolliga 8. Teised konventsiooniosalised ei ole seotud artikliga 8 mis tahes konventsiooniosaliste suhtes, kes tegid sellise avalduse.

2. Käesoleva artikli punktis 1 nimetatud avalduse võib tagasi võtta Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni peasekretärile saadetud teatega.

3. Muid klausleid käesolevasse protokollile ei lubata teha.

Artikkel 10

1. Pärast käesoleva protokolliga kolmeaastast kehtimist võib iga konventsiooniosaline pöörduda Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni peasekretäri poole palvega käesoleva protokolliga uuesti läbivaatamise konverentsi kokkukutsumiseks. Peasekretär teatab sellest palvest kõigile konventsiooniosalistele ja kutsub kokku konverentsi protokolliga uuesti läbivaatamiseks, kui nelja kuu jooksul pärast tema teadet vähemalt üks neljandik konventsiooniosalistest teatavad talle oma nõusolekust sellise konverentsi kokkukutsumiseks.

2. Kui konverentsi kutsutakse kokku vastavalt eelmisele punktile, siis peasekretär teatab sellest kõigile konventsiooniosalistele ja pöördub nende poole palvega esitada talle kolme kuu jooksul ettepanekud, mille läbivaatamine konverentsil näiks neile soovitav. Vähemalt kolm kuud enne konverentsi avamist teatab peasekretär kõigile konventsiooniosalistele konverentsi päevakorra, samuti nende ettepanekute teksti.

3. Peasekretär kutsub mis tahes konverentsile, mis tuleb kokku vastavalt käesolevale artiklile, kõik artikli 3 punktides 1 ja 2 nimetatud riigid, samuti riigid, kes on konventsiooniosalised käesoleva protokolliga artikli 3 punkti 3 alusel.

Artikkel 11

Peale artiklis 10 ettenähtud teadete teatab Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni peasekretär artikli 3 punktides 1 ja 2 nimetatud riikidele, samuti riikidele, kes on konventsiooniosalised artikli 3 punkti 3 alusel:

- a) protokolliga ratifitseerimisest ja sellega ühinemisest vastavalt artiklile 3;
- b) käesoleva protokolliga jõustumise kuupäevad vastavalt artiklile 4;
- c) saadud teadetest vastavalt artikli 2 punktile 2;
- d) denonsseerimise jõustumisest vastavalt artiklile 5;
- e) käesoleva protokolliga jõu kaotamisest vastavalt artiklile 6;
- f) saadud teadetest vastavalt artiklile 7;
- g) saadud avaldustest ja teadetest vastavalt artikli 9 punktidele 1 ja 2.

Artikkel 12

Pärast 31. augustit 1979.a. antakse käesoleva protokolliga originaal hoiule Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni peasekretärile, kes saadab nõuetekohaselt tõestatud ärakirjad igale käesoleva protokolliga artikli 3 punktides 1, 2 ja 3 nimetatud riigile.

Tehtud Genfis ühes eksemplaris viiendal juulil tuhande üheksasaja seitsmekümne kaheksandal aastal inglise ja prantsuse keeles, kusjuures tekstid on audentsed.